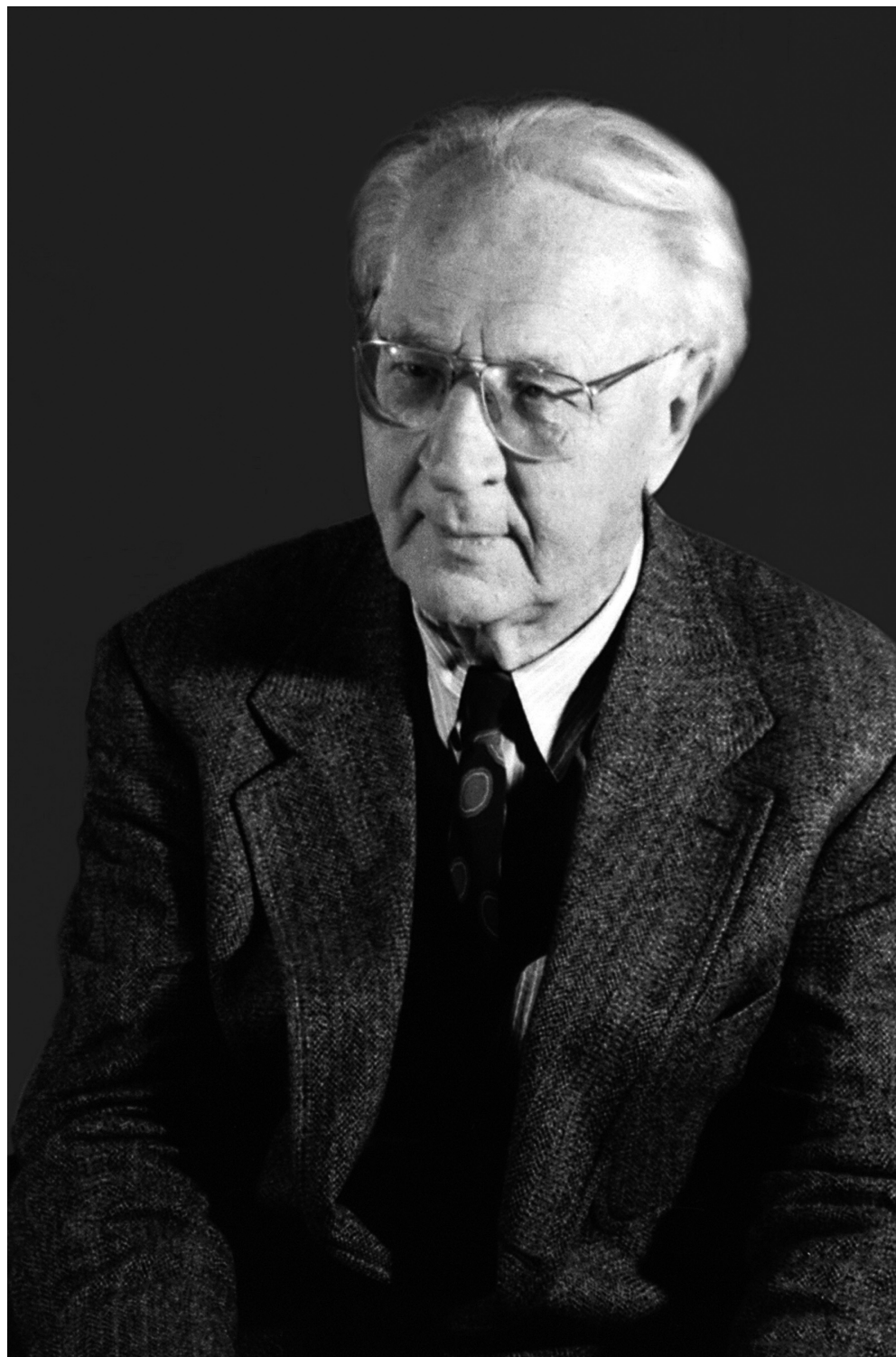

ROCZNIKI HISTORYCZNE

ROCZNIK LXXVI

2010

Fot. Piotr Namioła

Dnia 1 października 2010 roku zmarł w Poznaniu

Profesor Gerard Labuda

Urodzony w Nowej Hucie na Kaszubach dnia 28 grudnia 1916 roku

Profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
i jego Rektor 1962-1965

Profesor w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk
i także twórca oraz wieloletni kierownik Zakładu Historii Pomorza

Dyrektor Instytutu Zachodniego w Poznaniu 1958-1961

Kierownik Pracowni Słownika Starożytności Słowiańskich
w Zakładzie Słowianoznawstwa PAN do 1974
i wieloletni redaktor Słownika

Członek rzeczywisty PAN i jej Wiceprezes 1984-1989
Prezes Oddziału PAN w Poznaniu 1972-1980

Członek Polskiej Akademii Umiejętności od 1951
i jej Prezes odnowiciel 1989-1994

Sekretarz Generalny Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 1961-1972
Prezes Towarzystwa 1972-1975 i jego Członek Honorowy

Doktor Honorowy Uniwersytetów Jagiellońskiego, Warszawskiego,
Gdańskiego, Wrocławskiego, Szczecińskiego i Mikołaja Kopernika w Toruniu

Członek Honorowy Polskiego Towarzystwa Historycznego
Przewodniczący i członek rozlicznych gremiów naukowych

Roczniki Historyczne żegnają swojego Redaktora Naczelnego 1969-1986,
przedtem wraz z Kazimierzem Tymienieckim współredaktora 1958-1968,
a sekretarza redakcji 1948-1955, członka Komitetu Redakcyjnego od chwili
jego utworzenia (1955) aż po rok 2010
jednego z najznamienszych Autorów,
publikującego w Rocznikach od roku 1938 aż po rok 2010

THE POZNAŃ SOCIETY FOR THE ADVANCEMENT
OF THE ARTS AND SCIENCES
HISTORY AND SOCIAL SCIENCES

INSTITUTE OF HISTORY, POLISH ACADEMY OF SCIENCES

HISTORICAL ANNALS

LXXVI
2010

CONTENTS

Gerard Labuda 1916-2010 (Jerzy Strzelczyk)	9
STUDIES AND ARTICLES	
Izabela Skierska, <i>Holiday calendar at the medieval university (Prague, Heidelberg, Cracow, Leipzig)</i>	27
Wojciech Falkowski, <i>Adventus regis</i> . The return of Władysław Jagiełło to Cracow after the Grunwald victory	77
Marta Czyżak, <i>Volens de bonis et rebus suis sibi a Deo collatis anime sue salutem providere</i> . Testaments of canons and vicars of Gniezno in the first half of the 15 th century	103
Edmund Kizik, The diary of Eberharda Böttichera, a citizen of Gdańsk from the second half of the 16 th century	141
Bogdan Wachowiak, <i>Poland – the Commonwealth of Both Nations in political testaments of the Hohenzollerns in the 17th and 18th centuries</i>	165
SESSION ON IURA VICARIORUM	
Zdeňka Hledíková, <i>Auxiliary groups of clergy at the Prague metropolitan chapter and other chapters of the Prague province</i>	195
Andrzej Radziwiński, <i>Cathedral vicars in medieval Poland</i>	211
Antoni Gąsiorowski, <i>My 50 years of contacts with Jura vicariorum</i>	221
Krystyna Olczyk-Kokocińska, <i>Conservation and restoration of the copy of Jura vicariorum ecclesiae cathedralis Poseniensis</i> from the collection of the Archdiocesan Archive in Poznań	229
Tomasz Jurek, <i>Jura vicariorum</i> and its forthcoming edition	241
MISCELLANEA AND MATERIALS	
Anna Kotłowska, <i>The Byzantine Empire and the Bulgarian dynastic crisis of 1015</i>	255
Maciej Zdanek, <i>Fragment of the records of the provincial chapter of Polish Dominicans of 1338</i>	263
Paweł Stróżyk, <i>A forgotten 18th century poem on the Poznań coat-of-arms</i>	277
REVIEWS	283

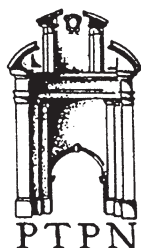
POZNAŃ – WARSZAWA 2010

PUBLISHING HOUSE OF THE POZNAŃ SOCIETY FOR THE ADVANCEMENT
OF THE ARTS AND SCIENCES

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
WYDZIAŁ HISTORII I NAUK SPOŁECZNYCH
INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIKI HISTORYCZNE

ROCZNIK LXXVI
za rok 2010

POZNAŃ – WARSZAWA 2010

WYDAWNICTWO POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
THE POZNAŃ SOCIETY FOR THE ADVANCEMENT OF THE ARTS AND SCIENCES

e-mail: wydawnictwo@ptpn.poznan.pl

GLÓWNY REDAKTOR WYDAWNICTW PTPN / CHAIRMAN OF PUBLISHING HOUSE
Alicja Pihan-Kijasowa

**Założyciel Roczników Historycznych / Established by
Kazimierz Tymieniecki**

Komitet Redakcyjny / Editorial Board
Redaktor / Editor-in-chief: Tomasz Jurek
Sekretarz / Assistant: Izabela Skierska
Członkowie / Members: Helena Chłopocka, Antoni Gąsiorowski,
Tomasz Jasiński, Jerzy Kozeński, Gerard Labuda, Jerzy Strzelczyk,
Lech Trzeciakowski, Jacek Wiesiołowski

Adres Redakcji / Address of Editorial Office
ul. S. Mielżyńskiego 27/29
61-725 Poznań
tel./fax (0-61) 848 09 17
e-mail: skierska@poczta.onet.pl; tnjurek@wp.pl
rh@ihpan.edu.pl; shgpozn@man.poznan.pl

Wydano z pomocą finansową Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
The review has been published with financial grant
of Minister of Science and Higher Education

© Copyright by PTPN

Printed in Poland

Nakład: 400 egz.

ISBN 978-83-7654-051-1
ISSN 0324-8585

TREŚĆ ROCZNIKA

Gerard Labuda 1916-2010 (<i>Jerzy Strzelczyk</i>)	9
---	---

ROZPRAWY I ARTYKUŁY

Izabela Skierska (Poznań), Kalendarz świąteczny na średniowiecznym uniwersytecie (Praga, Heidelberg, Kraków, Lipsk)	27
Wojciech Fałkowski (Warszawa), <i>Adventus regis</i> . Powrót Władysława Jagiełły do Krakowa po zwycięstwie grunwaldzkim	77
Marta Czyżak (Toruń), <i>Volens de bonis et rebus suis sibi a Deo collatis anime sue salutis providere</i> . Testamenty kanoników i wikariuszy gnieźnieńskich w pierwszej połowie XV wieku	103
Edmund Kizik (Gdańsk), Pamiętnik gdańszczanina Eberharda Böttichera z drugiej połowy XVI wieku	141
Bogdan Wachowiak (Poznań), Polska – Rzeczpospolita Obojga Narodów w testamentach politycznych Hohenzollernów XVII-XVIII wieku	165

KONFERENCJA POŚWIĘCONA KOPIARIUSZOWI *IURA VICARIORUM*

Zdeňka Hledíková (Praha), Pomocné sbory duchovenstva při pražské metropolitní kapitule a při dalších kapitulách pražské provincie	196
Andrzej Radziwiński (Toruń), Wikariusze katedralni w Polsce średniowiecznej	211
Antoni Gąsiorowski (Puszczykowo), Moje 50 lat kontaktów z <i>Jura vicariorum</i>	221
Krystyna Kocinińska - Olczyk (Poznań), Konserwacja-restauracja kopiarusza <i>Jura vicariorum ecclesiae cathedralis Posnaniensis</i> ze zbiorów Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu	229
Tomasz Jurek (Poznań), Księga <i>Jura vicariorum</i> i jej przygotowywana edycja	241

PRACE DROBNE I MATERIAŁY

Anna Kotłowska (Poznań), Cesarstwo Bizantyńskie wobec kryzysu dynastycznego w Bułgarii w 1015 roku	255
Maciej Zdaneck (Kraków), Fragment akt kapituły prowincjalnej dominikanów polskich z 1338 roku	263
Paweł Stróżyk (Poznań), Zapomniany wiersz na herb Poznania z XVIII wieku	277

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Gerard Labuda (Poznań), Wizerunek Kazimierza Odnowiciela w nowym historyograficznym, analityczno-syntetycznym spojrzeniu [Klaudia Drózdź, Kazimierz Odnowiciel. Polska w okresie upadku i odbudowy, Wodzisław Śląski 2009]	283
Priscus Panita, Excerpta et fragmenta, ed. Pia Carolla (Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana 2000), Berolini et Novi Eburaci 2008 (<i>Jan Prostko-Prostyński, Poznań</i>)	288
Błażej Śliwiński, Początki Gdańska. Dzieje ziem nad zachodnim brzegiem Zatokii Gdańskiej w I połowie X wieku, Gdańsk 2009 (<i>Tomasz Jasiński, Poznań</i>)	289
Anna-Dorothee von den Brincken, Studien zur Universalkartographie des Mittelalters, hrsg. von Thomas Szabó, Göttingen 2008 (<i>Jerzy Strzelczyk, Poznań</i>)	291
Thomas Frenz, Abkürzungen. Die Abbréviaturen der Lateinischen Schrift von der Antike bis zur Gegenwart, Stuttgart 2010 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	294

Marcin K u ź m i c k i, O zdmuchnięciu nagłosowego <i>s-</i> , a nawet <i>sch-</i> , czyli jak od- czytać dwa zapisy z <i>Dagome iudex</i> , Kwartalnik Językoznawczy 2010/1 (1), pu- blikacja on-line: http://www.kwartjcz.amu.edu.pl/Kuzmicki.pdf (<i>Tomasz Jurek,</i> <i>Poznań</i>)	296
Eduard H l a w i t s c h k a, Die Ahnen der hochmittelalterlichen deutschen Könige, Kaiser und ihrer Gemahlinnen. Ein kommentiertes Tafelwerk, Bd. I: 911-1137, Teil 1-2, Bd. II: 1138-1197, Hannover 2006-2009 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	298
Krzysztof B e n y s k i e w i c z, W kręgu Bolesława Szczodrego i Władysława Her- mana. Piastowie w małżeństwie, polityce i intrydze, Wrocław 2010 (<i>Tomasz Ju-</i> <i>rek, Poznań</i>)	301
Manfred O v e r e s c h, Alfhart G ü n t h e r, Himmlisches Jerusalem in Hildesheim. St. Michael und das Geheimnis der sakralen Mathematik vor 1000 Jahren, Göt- tingen 2009 (<i>Halina Manikowska, Warszawa</i>)	304
Harald W i n k e l, Herrschaft und Memoria. Die Wettiner und ihre Hausklöster im Mittelalter, Leipzig 2010 (<i>Michał Kaczmarek, Wrocław</i>)	306
Borys P a s z k i e w i c z, Brakteaty – pieniądz średniowiecznych Prus, Wrocław 2009 (<i>Roman Czaja, Toruń</i>)	308
Stadtkölnische Reiserechnungen des Mittelalters, bearb. von Klaus M i l i t z e r, Düsseldorf 2007 (<i>Izabela Skierska, Poznań</i>)	311
Eva D o l e ž a l o v á, Svěčenci pražské diecéze 1395-1416, Praha 2010 (<i>Tomasz Ju-</i> <i>rek, Poznań</i>)	313
Zygfryd R y m a s z e w s k i, Czynności woźnego sądowego. Z badań nad funkcjo- nowaniem sądów prawa polskiego w średniowieczu, Warszawa 2010 (<i>Tomasz</i> <i>Jurek, Poznań</i>)	316
Sławomir J ó ź w i a k, Krzysztof K w i a t k o w s k i, Adam S z w e d a, Sobiesław S z y b k o w s k i, Wojna Polski i Litwy z Zakonem Krzyżackim w latach 1409- 1411, Malbork 2010 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	318
Das Soldbuch des Deutschen Ordens 1410/1411, Teil II: Indices mit personenge- schichtlichen Kommentaren, bearb. von Sven E k d a h l, Köln-Weimar-Wien 2010 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	322
Commentarius in I-IX capitula tractatus De universalibus Iohannis Wyclif Stephano de Palecz ascriptus, ed. Ivan M ü l l e r, Prague 2009 (<i>Krzysztof Ożóg, Kraków</i>)	325
Zbigniew Z y g l e w s k i, Monarcha a klasztor w Polsce późnego średniowiecza, Bydgoszcz 2009 (<i>Maciej Zdanek, Kraków</i>)	326
Kazimierz P a c u s k i, Możliwość rycerstwo ziemi gostyńskie w XIV i XV wieku, Warszawa 2009 (<i>Sobiesław Szybkowski, Gdańsk</i>)	330
Mario M ü l l e r, Besiegelte Freundschaft. Die brandenburgischen Erbeinungen und Erbverbrüderungen im späten Mittelalter, Göttingen 2010 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	335
Tilmann R o b b e, Historische Forschung und Geschichtsvermittlung. Erinnerungs- orte in der deutschsprachigen Geschichtswissenschaft, Göttingen 2009 (<i>Olgiard</i> <i>Kiec, Zielona Góra</i>)	337
Jürgen O s t e r h a m m e l, Die Verwandlung der Welt. Eine Geschichte des 19. Jahr- hunderts, München 2009 (<i>Witold Molik, Poznań</i>)	340

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

Kazimierz Liman (1925-2010) (<i>Jerzy Strzelczyk, Poznań</i>)	347
Spis współpracowników	351